

Videoinnissa on **IDEAAA**

"Videokamerassa on ihan liikaa nappuloita eikä sellaista osaa kukaan käyttää!" Tämä toteamus saattoi olla oikeutettu vuosikymmeniä sitten. Nykykameroilla riittää virrankytkentä, nauhoitusnapin painallus ja uusintapainallus, kun kuvaus lopetetaan. Virtanappi käännetään takaisin off-asentoon ja video on katsomista vaille valmis. Digivideokameroiden hinnan pudottua 500 - 1000 euroon on ratsastuksen videointi tullut suosituksi.

TEKSTI JA KUVAT: JOUKO KOSKINEN

Satojen erilaisten kameroiden joukosta on vaikeaa valita itselle paras malli. Teknisten arvojen vertailu on hauskaa, mutta ei kovin hedelmällistä. Asiantuntevan myyjän löytäminenkin on sattuman varassa. Myyjän kehuessa megapikslien määrää, satakertaista zoomia, kahdeksaa eri tehostetta tai kameran sivusta kääntyvää näyttöä on syytä tehdä takaosakäännös ja ratsastaa toiseen liikkeeseen. Näistä näyttöruutu on ainoa tarpeellinen, mutta se löytyy kaikista kameroista. Unohda myös kaikki pimeäkuvausjutut, niillä ei ratsastusta kuvata.

Tavallinen digikamera ja videokamera ovat erilaisia. Videokamera ku-

vaa liikettä, jolloin kuva on ja pitääkin olla aavistuksen epätarkka. Valokuvauksessa taas vaaditaan hyvää erottelukykystä. Kameroita voi käyttää ristiin samalla menestyksellä kuin osallistua kouluhevosella raveihin tai päinvastoin.

Viime ja tulevienkin vuosien standardina videokameroissa on miniDV-nauha. Tarjolla on myös 8 mm nauhaa jopa digitaalisena ja DVD:tä. 8 mm on markkinoilta poistuvaa ja DVD mahdollisesti tulevaa tekniikkaa. MiniDV on turvallinen valinta vuosiksi eteenpäin. Merkeistä suosituimpia ovat Canon, Panasonic ja Sony.

Kuluttajakameroiden lisäksi löytyy vaativan videoharrastajan kameroita 2000 euron ja tuotantolaitteita 4000 euron hintaluokassa. Näistä on etua etenkin hämärässä maneesissa kuvaamisessa, mutta hintaerolla saa toisaalta kaikkea mukavaa nahan- tuoksuista hevostarvikeliikkeestä. Kooltaan parempilahjaiset kamerrat ovat kertaluokkaa isompia, mikä on myös otettava huomioon. Valinnan- varaa siis on.

Kun muistikorttiakaan ei ratsastusta kuvatessa tarvita, niin jääkö enää mitään valintaan vaikuttavaa jäljelle? Käteensopivuus on ehdoton edellytys. Jotkut eivät saa pystymällistä kameraa sopimaan käteensä millään, mutta toiset pitävät sitä hyvin- kin käteväenä. Laajakuvatelevisio olo- huoneessa antaa arvoa hyvälle 16:9 kuvasuhteen toteutukselle. Videon siirto tietokoneeseen tapahtuu DV-liittimen (IEEE1394, Firewire eli iLink) kautta, mutta vasta DV-in ominaisuudella siirto sujuu myös tietokoneesta kameraan, jolloin editoidut videot voi säilöä DV-nauhalle. AV-in liitäntää tarvitaan, jos haluaa siirtää vanhoja videoita tietokoneelle tai digitaaliseen muotoon. Liitin erillisen mikrofonin kytkemiseksi voi olla tarpeellinen tu- levaisuudessa.

Ei kun kuvaamaan!

Kamera suunnataan kentälle, zoomista rajataan ratsukko ruutuun sopivaksi ja painetaan rec-nappia. Seurataan kameralla kentän tapahtumia ja lopuksi nauhoitus päätetään samasta napista, joka usein on punainen. Jos on malttia, niin katsotaan taivaalta, mistä suunnasta aurinko paistaa, jottei ihan vastavaloon kuvattaisi. Vastavalo häivyttää helposti hevosen värin. Aivan kentän laidalle ei kannata mennä, vaan mieluummin jäädään kymmenen metrin päähän, niin zoomin käyttö helpottuu lähiti- lanteessa.

Kamera pitäisi saada niin ylös, etteivät aita ja kentällä olevat esteet häivyttä ratsukkoa näkyvistä. Liika korkeus haittaa kuvausta, kun joutuu sivuittaisliikkeen (panorointi) lisäksi liikuttamaan kameraa myös pysty- suunnassa (tilttaus). Useiden metrien korkeus ei näytä luonnolliselta.

Videoinnin kultainen käsikirja kieltää

zoomaamisen kesken kuvauksen, vaikka nykyohjelmia tv:stä katsottaessa sitä ei uskoisi. Ratsastuksen kuvaamisessa zoomin jatkuva käyttö on tarpeellista, jotta ratsukko ei häviäisi pieneksi pisteeksi horisonttiin. Hidas zoomin käyttö on katsojaystävällistä, joskaan ei aina mahdollista. Nopeata zoomausta ei voi aina välttää, mutta se ei haittaa, jos ratsastaja pysyy ruudussa. Kun antaa ratsukon pienen- tyä kuvassa sen loitotessa, saadaan kolmiulotteinen vaikutus. Zoomin nopeuden säätö helpottuu paitsi harjoittelemalla, myös tukemalla sormea kameran runkoon, jolloin sormi tuntee liikkeen laajuuden.

Elokuvateknisesti on hienoa tarken- taa puhuvaan näyttelijään ja puheen- vuoron vaihtuessa vastaanäyttelijään kameran kuva-alaa muuttamatta. Ratsastuksessa harrastelijakuvaaja ei ehdi tarkentamaan käsin, vaan auto- maatti saa hoitaa tarkennuksen. Ka- meratestejä lukiessa kannattaa panna merkillä automaatin toimivuus.

Ulkona päivänvalo on riittävästi. Automaatti osaa hoitaa auringon pii- loutumisen pilven taakse tai ratsukon poikkeamisen varjoon. Joskus sekin erehtyy, mutta selviytyy hommasta yllättävän hyvin. Emmehän ole Holly- wood-leffaa tekemässäkään.

Maneesi, missä valo?

Sisätiloissa ei liikaa valoa ole. Ih- missilmä on keho mittari valon määrän arviointiin. Se sopeutuu liian hyvin eri valoisuuksiin. Kameran tekniikalle valon määrä on mitattava suure. Kuvaus ei onnistu liian vähäs- sä valossa, mutta jo silmin havaitse- maton valonlisäys tuo videokuvaan enemmän yksityiskohtia ja värejä.

Perhekameran herkkyyden on tiukilla kaamoksen aikaan maneesissa, mut- ta keskivertomaneesin oma valaistus riittää kuvaamiseen, vaikka ulkona olisi säkkipimeää. Jo muutamasta ikkunasta tulee talvipäivänä lisävaloa. Ääritilanteissa jopa vaalea pukeutu-

Pehmustettu alumiinisalkku kameralle ja tarvikkeille on huoleton.

minen auttaa videointia, jos maneesin pohja, seinät ja ratsu ovat sävyiltään tummia. Aina onnistuu kuvaamaan videota omaan käyttöön, mutta kaik- kea ei voi yleillen vieraille esittää.

Sisätiloissa kuvaamisen haas- teena on usein riittävän etäisyyden saaminen kuvattavaan. Silloin on hyväksyttävä, että ruudussa vilahtaa välillä vain hevosen korva. Suoraan ikkunaa kohti kuvattaessa tulee hel- posti heijastuksia, joten kirkkaammat ikkunat on syytä pitää selkäpuolella. Kannattaa uhrata muutama minuutti kuvauspaikan valintaan ja tarkastella etäisyydet, korkeus ja valon suunnat. Esteratsastuksessa kuvaus esteiden sivulta on yleensä helpompaa.

Jalusta, kuvaajan paras ystävä

Kuvaajan tärkein apulainen on ja- lusta. Jalustan käyttö antaa ammat- timaisen leiman niin kuvauspaikalla kuin kotona videota katsottaessa. Käytä aina jalustaa. Ehdottomasti. Vaikka kamerassasi olisi maailman paras kuvanvakaaja, niin surkeakin jalusta tekee vakaampaa jälkeä. He- vonenkin kulkee paremmin, kun kuva ei heilu eikä huoju.

Hyvä jalusta on tukeva kolmijal- kainen (tripod). Siihen kun istuttaa hyvän videopään, jossa neste vai- mentaa kameran äkkinäiset liikkeet, niin videota on ilo katsella. Kuvaaja

Kuvaaja on valinnut paikan kirkkaampien ikkunoiden puolelta välttääkseen heijastumat linsistä. Kuva Merjan tallilta Koskelta.

Maastoesteillä kuvaajan on ensisijaisesti etsittävä turvallinen paikka. Hyvällä tuurilla samasta paikasta saa kuvattua useita esteitä.

voi kuvitella itsensä tv:n nuorisiohjelman tekoon, mutta ratsastuksessa heiluva video on pelkkää kärsimystä. Jalusta saadaan vaakatasoon tähtäämällä vaikka aita. Aidan tulee olla ruudussa vaakasuorassa. Sama toistetaan kääntämällä kameraa 90 astetta oikealle tai vasemmalle. Nestekupla jalustassa helpottaa operatiota. Vaakatasossa olevalla kameralla ei ratsastus tapahdu ylämäkeen hevosta väsyttäen.

Betonikäsi ei jalustaa mielestään tarvitse, mutta tällöinkin kamera on hyvä tukea johonkin kiinteään. Ainakin itse on hyvä nojata johonkin. Yksi tapan on kuvata roikottaen kameraa kässissä mahan päällä ja katsella kuvaa ylöspäin taitetusta näyttöruudusta. Jalusta painaa valitettavasti enemmän kuin puolen kilon kamerat, mutta kyllä se on painonsa arvoinen. Jos jalusta tuntuu liian hankalalta, niin tarjolla on myös yksijalka (monopod).

Jalustankin kanssa tasaisemman ratsukon seurannan saa käyttämällä näyttöruudun sijasta etsintä. Myös akku kestää kauemmin. Liikenopeuden pystyy pitämään tarkkana, kun nenä tai poski tuntee kameran liikkeen. Jo 10x zoomilla on vaikeuksia pitää kuvaa tasaisena jalustankin kanssa ja käsivaralta toivotonta. Mainittu zoomkerroin vastaa ääripäässä 450-500mm kino-optiikkaa, mikä riittää hyvin kentän pitkittäisuuntaan.

Valmennus kestää helposti DV-nauhan 60 min pituuden. Ilman jalustaa ei jaksa koko tuntia videoita ja talvisin kuvaajan joutuu kantamaan

sisälle sulamaan, ennenkuin kameran voi irrottaa kädestä. Siispä ostamaan kunnan jalusta. Jos kaupassa on kaksi hyvää mallia, niin ota se kalliimpi, niin ei kaduta myöhemmin.

Sommittelu

Tasaisessa kuvassa ei ratsukko poukkoile kuvan reunasta reunaan. Etsimen yläreunassa on yleensä kaikenlaista merkkiä kertomassa eri säädöistä. Ratsukkoa seurattaessa voi asettaa kypärän jonkin merkin kohdalle ja pitää sitä siinä. Keskellä ei ole hyvä, vaan hevosen kulkusuuntaan jätetään tilaa. Videolla näkyy silloin, minne ratsukko on menossa. Ympyrällä ratsastavan annetaan hiljaa liukua kuvan reunasta toiseen pitäen kameran sivuittaisliike mahdollisimman pienenä.

Etenkin kouluratsastuksessa huolehditaan, että hevosen jalat mahduttuvat kuvaan mukaan. Myös aitojen ja kulkuratojen näkymisestä on iloa. Kouluratsukkoa ei kannata zoomata kovin lähelle. Suorituksen jälkeinen hymy tai hammastenkiristys lähikuvassa tuottaa tietysti vaihtelua, mutta ääritapauksessa kamera suojataan vihaiselta ratsastajalta. Hyvän kuvapaikan löytää kentän sivulta, mutta joskus pääsee kuvaamaan päädystä tuomarien yli.

Esteradalla tilanteet ovat joskus niin nopeita, että ratsukko ei mahdu ruutuun. Silloin suunnataan kamera joko hevosen tai ratsastajan päähän. Nopeakaan sivuittaisliike ei häitää

niin paljoa kuin kohteen häviäminen kuvasta. Esteiden kohdalla on jätettävä tilaa pystysuuntaiselle liikkeelle. Kun tuntee ratsukon hyppytyyliin, niin osaa varautua. Estekisoissa kannattaa kuvata muut ratsukot paitsi katsomisen ilosta, niin myös rutiinin hankkimiseksi. Kymmenes kilparata tulee videolle selkärangasta.

Ratsukko täyttää 4:3 kuvasuhteen ruudun hienosti. Ikävä vain, että tuo on väistymässä 16:9 laajakuvan tieltä. Toisaalta laajakuvassa saa helpommin näkyviin, minne hevonen on etenemässä. Parasta on käyttää aina samaa kuvasuhdetta, niin sommittelu rutinoituu.

Äänet talteen

Äänitys tuntuu ensin toisarvoiselta, mutta sillä on videon onnistumisen kannalta merkitystä. Niinpä kuvaajan pitää valita paikka kaukana kommentoijista eikä ainakaan itse sanoa mitään. Silmän tavoin korva on sopeutuvainen, mutta mikrofoni ei ole. Se tallettaa kaikki sirinät ja häiriölähteet, joita korva ei ole kuulevinaan.

Mikrofonilla ei saa hyvätasois-ta ääntä monien metrien päästä talteen. Onneksi suomalaiset ratsastuksen kouluttajat ovat saaneet perimänsä Preussin rakuunoista. Heidän äänenvoimakkuutensa ja artikuloitinsa tallettuu hyvin videonauhalle. Yleensä äänityksen tasoa saa parannettua liittämällä kameraan erillisen mikrofonin, jos sille löytyy liitin. Tuulisella ilmalla mikrofoni suojataan

Jo 10 x zoom
riittää kouluken-
tän pituuteen.
Aurinkoisissa ul-
kokisoissa valoa
riittää. Kuvassa
Terhi Laine ja
Vinriina.

superlonilla ja/tai keinokarvalla, niin puhinat jäävät pienemmiksi.

Hääkuvauksissa on käytetty kriittisen hetken äänittämiseen sulhasen taskussa olevaa ääninauhuria ja solmiomikrofonia. Sitä voi soveltaa ratsastuksessakin. Äänen jälkiliittäminen sujuu helpoimmin tietokoneen editointiohjelmalla.

Hyödyt ja ilot

Ratsastuspäivän jälkeen, oli kysymyksessä kilpailut, valmennus tai harjoittelu, on mukava elää kokemukset uudelleen. Vanhat videot ovat yhtä tärkeitä muistoja kuin valokuvat. Ratsastaja näkee itsensä uudesta näkökulmasta, kunhan on ensin toipunut videon lihottavasta vaikutuksesta. Tapahtumat on analysoitavissa videosta yhä uudelleen ja hidastukset ovat mahdollisia. Jopa kuva kivalta katselu onnistuu. Katsellessa on hyvä kirjata videon tapahtumat. Kun nauhoja kertyy runsaasti, on vanhojen tapahtumien haku helpompaa kirjanpidosta kuin nauhalta hakemalla.

Videoinnin kiistaton etu on sen dokumenttiarvo. Vaikka hevospireissä ollaankin objektiivisia suoritusten arvioinneissa, niin samasta suorituksesta voidaan kuulla useita erilaisia versioita näkökulmasta riippuen. Oman näkemyksensä voi jälkikäteen perustaa kuvattuun videoon eikä toisen käden tietoihin.

Ei videointi ihan näin vakavaa ole. Suurin ilo on vain katsella kuvattuja

juttuja samanhenkisten kavereiden kanssa. Eletään hyvät hetket uudelleen ja nauretaan sattuneille kömähdyksille.

Hevosta ostettaessa on iloa siitä kuvatuista videoista. Myyjä on saatanut jopa tehdä hevosesta myyntikoosteen. Ostajalta säästyy helposti satojen kilometrien ajomatka ja vapaapäivä, jos postitetun videon perusteella huomaa, ettei tarjokas sovi itselle. Myyjäkin säästää hevoselta yhden kavionpotkijan.

Tarvikkeita tarvitaan

Kameran mukana tulee nippu tarvikkeita. Nauhoja tarvitaan paljon. Niitä saa muutamalla eurolla, joten vanhan nauhan uudelleenkäyttöä pitää harkita. Yleensä ei kannata, vaikka teknisesti sille voidaan tallentaa satoja kertoja. Lyijykynä tarvitaan nauhan sisällön merkintään heti kuvauksen jälkeen, muuten se unohtuu.

Akku kestää tunnin molemmin puolin, joten vara-akku on tarpeen kuvatessa enemmän. Verkkovirtaa kannattaa käyttää, jos sitä on saatavilla. Pitkissä kuvauspäivissä auton akun ja invertterin yhdistelmällä pärjää hyvin. Invertteri on yleisnimekottimelle, joka muuntaa mm. akkuvirtaa verkkovirraksi.

Ultravioletisuodin on tarpeellinen, ei niinkään näkymättömän valon leikkaamiseen, vaan suojaamaan linssiä hiekalta, oksilta ja naarmuilta. Pyörö-polarisaatio-suodin syventää taivaan

ja metsän väritystä päivänvalossa.

Ratsastaja suojaaa kameransa alumiinilaukulla. Kukkarolle sopivia saattaa löytää rautakaupasta työkalusalkun nimikkeellä jopa valmiiksi pehmustettuina. Muuten ennen ensimmäistäkään kuvausta videon linssi ratkeaa riemusta, kun kannus tulee iskemään sille tarinaa. Laukuun voi sujauttaa ison pakastepussin, jossa on linsin kokoinen reikä, suojaamaan kameraa sateelta.

Videon katsottavuus ja muistoarvo kohoo huomattavasti, jos sen maltaa siirtää tietokoneen editointiohjelmalle. Tiedon siirtoon tarvitaan firewire-kaapeli. Käsikirjan mainitsema usb-kaapelilla siirretään huonolaatuista valmiiksi pakattua videota muistikortilta ja stillkuvia, ei sitä oikeaa videota nauhalta. Kovalevytilaa tarvitaan tunnin materiaaliin 13 Gb ja leikattuun versioon toinen mokoma. Valmiin videon koostaminen DVD:lle vaatii oman osansa, joten 40 Gb on hyvin lähellä minimiä. Harrastajan kotivideon editointiin on monia helpokäyttöisiä ohjelmia, joilla onnistuu niin häivytykset, tekstitykset kuin musiikin lisäys.

Videokamera ja jalusta on parasta antaa hyvälle kaverille, joka ei ole niin kiinnostunut hevosesta. Hän keskittyy kuvaamisen, kun ei osaa ihmetellä ratsukon tekemisiä. Hevonen pysyy ruidussa eikä katsottaessa poukkoile olohuoneen puolelle. Jos kuvaajan päästää webbiin, niin eiköhän tuo surffaa kotimaiselle www.digivideo.fi sivustolle. •